Учѣте ся брати мои,
„Думайте читайте“.

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Число 30 | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Середа 5-го Септембра 1894. | ГОДЪ II

Одъ Редакціи

Поважаний Читателѣ „Свободы“!

Въ нынѣшныхъ часахъ безъ нѣякого засобу готового гроша, выдавати газету есть дуже трудна, тяжка майже не можлива рѣчь. Но мы, наколи повзяли гадку издавати „Свободу,“ думали що Русины окажуть свой патріотизмъ и при замовленю газеты сей часъ и пренумерату заплатять и яко тако газета буде могла истнувати. Но надѣя насъ звела. Декотрѣ патріоты поплатили, а больша часть о томъ и не помыслить, думяючи собѣ, же намъ газета готова паде зъ неба а мы только одсылаемо на почту. Протое звертаемо ся до тыхъ що ще за газету не заплатили, най пресылають сей часъ предплату, сли хотять читати газету на дальше; тіи же, що заплатили лишь въ части, най заплють решту, сли хотять, щобъ мы имъ газету посылали.

Най собѣ кождый се уважно перечитае и най обрахуе ся и най шле предплату.

Мы знаемо богато нашихъ такихъ краяновъ, котрѣ не маючи Бога въ серцю, нѣ сорому, нѣ чести у людей, поѣхали до старого краю не заплативши за газету. Се грѣхъ тяжкій и кривда, за котру Богъ покарае.

Маемо и такихъ читателѣвъ, що якъ не достане одного числа газеты на свой часъ, заразъ пише сердито и пытае: чому не получивъ?

А о томъ що за газету не заплативъ ще анѣ цента, то о томъ забувъ и хотѣвъ бы дальше читати за дармо.

Въ конци звертаемъ ся до тыхъ поважаныхъ читателѣвъ, котрѣ заплатили, а газета имъ часомъ не доходить, и тутъ заявляемо: що въ томъ не наша завсе вина, бо може статись помылка на почтѣ, або бувае и такъ, що кто иншій возьме вмѣсто властителя; але въ кождомъ разѣ просимо звертатись до насъ.

Редакція.

Громада великій чоловѣкъ.

Тутъ въ Америцѣ не знайдешь такой мѣсцевости, де бы не було людей розмаитыхъ народностей: Ирляндцѣвъ, Нѣмцѣвъ, Шведовъ, Италіановъ, Словаковъ, Чеховъ, Поляковъ, Русиновъ, Угровъ и Нигровъ. Мѣжь всѣма тими народностями знайдешь братства не только одно, але и больше и увидишъ якъ кожда народность лучить ся до купи, тримае ся разомъ, говорить мѣжь собою своимъ роднымъ языкомъ, оденъ за другимъ стоить, оденъ другому де може и якъ може помагае, радитъ и оденъ о другомъ знае. Шукай по всѣхъ усюдахъ а не знайдешь нѣмця або иншого, котрый бы не належавъ до братства и не бувъ членомъ якого товариства. Чому то такъ? – тому, бо тіи люде познали вартость, силу и користь братства, переконали ся о той правдѣ: же громада великій чоловѣкъ.

Уже хвала Богу и нашѣ братя Русины пойшли въ слѣдъ другихъ и дуже часто можна подибати такѣ мѣсцевости, де всѣ Русины, сколько ихъ есть на плейзѣ, належать до руского братства. Маемо уже такѣ братства, котрѣ числять по 200 членовъ. А якъ то добре такимъ братствамъ, котрѣ мають только членовъ!

Насамперед въ ихъ касѣ суть сотки доляровъ на запомогу хорыхъ и на выплачене посмертного; по друге, для нихъ не тяжко зложити велику суму грошей въ одной хвилѣ бо ихъ есть много а на кождого выпаде малый податокъ. Де есть таке численне братство, тамъ можна утримати церковь и священника, постаратись о школу и о читальню – бо тамъ люблять ся якъ братя, слухають оденъ другого и на приказъ головы або президента, кождый готовъ и дае щиро свой центъ тамъ де треба.

Такѣ численнѣ рускѣ братства не только старають ся вспольными силами о добро поодинокого члена, але они приносять честь и славу цѣлому рускому народу. Бо другѣ братства иншихъ народностей дознають ся що се за народъ и поважають; запрошують на свои забавы, парады и. т. д.

Такѣ рускѣ численнѣ братства мають знаемость и честь всюда. Наколи и нашѣ роблять забаву або excursion на доходъ братства, або церкви, и братства иншихъ народностей приходять на тую забаву и дають свой центъ на благородну цѣль.

Але то бѣда наша, що не всюда такихъ братствъ можно знайти дебъ було 200 членовъ. Суть такѣ мѣсцевости, де живеть много а много Русиновъ и есть братство, въ котромъ бы могло бути и 300 членовъ а нема только 40 або зъ тяжкою бѣдою 50.

Що за причина, що въ братствѣ такъ мало и же оно не побольшае ся?

Причина тому есть двояка: а) або не мудре проваджене дѣла зъ стороны уряду братского, б) або байдужность, недбалость нашихъ людей.

Не одно заложене братство де въ якомъ плейзѣ збольшалобъ ся, розвивалобъ ся що дня, слибъ знайшовъ ся такій чоловѣкъ, котрый бы бувъ сильного характеру, зелѣзнои волѣ, оборотный, зъ тактомъ, зъ лагодностію умѣвъ провадити дѣло. Але часомъ бувае противно.

Президентъ братства вмѣсто поступити лагодно, осторожно, розважно, почне оказувати свою власть по за границю конституціи; вмѣсто розсудити справу и поясните рѣчь тому, котрый ся пытае, онъ неприличными словами часомъ выкричить на члена и каже: „дурню сѣдай, ты не знаешь ничого.“ Съ того повстае колотня, сварка, непорозумѣне, вражда, гнѣвъ, обмова, и черезъ тое декотрѣ и выступають зъ братства и одмовляють тыхъ, котрѣ хотѣлибъ вступити. Черезъ тую причину братство збольшатись и розвиватись не може.

Бувае, и то по большой части такъ, що президентъ братства и всѣ братски урядники сповняють свой обовязокъ честно, совѣстно, мудро, тѣломъ и душею посвятились братской справѣ, але люде таки не вступають въ братство и десь якій зголошуеть ся.

Оденъ каже: „Ехъ нащо ми тамъ якесь братство; я уже другій разъ въ Гамерицѣ и походивъ далеко по свѣту тай живъ безъ братства и обойшовъ ся. Кобы то чоловѣкъ могъ якій центъ заробити тай только; а десь щось та повыдумували и тягнуть щобъ я уже на старость робивъ параду.“

Таки бесѣда пуста и въ головѣ такого чоловѣка ще дуже темно. Такій не погадае собѣ же онъ на далекой чужинѣ, не подумае собѣ же хороба прикуе до постелѣ, не розважить же смерть и въ Америцѣ мае остру косу. Ктожь тогда хорого догляне, кто трупа поховае сли особнякомъ живъ и умеръ, не належавши до братства? Чи не лучше заплатити свои датки до братства, до „Союза“ якъ тратити грошi на піятику.

Чи се не байдужность, чи се не недбалость нашихъ людей, черезъ котру одтягають ся одь братства? Чи може камень рушитись зъ одного мѣсця на друге? Нѣ. Чи можемо мы зробити оденъ крокъ на передъ до лучшого, сли не будемъ рухати ся, мыслити брати собѣ до головы що добре, красне, и хосенне и стремѣти до осягненя того-же вспольними силами? Чи не давъ намъ Господь розумъ якъ и другимъ? Чи не давъ намъ силу и волю якъ иншимъ? Давъ и щедро обдаривъ Богъ рускій народъ – а чому не користаемо зъ Его даровъ? Кто виноватъ же рускій народъ въ старомъ краю бѣдный и пониженый? Руска недбалость. Чому и тутъ, де вольно собѣ полѣпшити свою долю и наберати освѣты тякъ неохочо и поволи беремъ ся до чого доброго и скорше жида послухаемо, якъ голосу „Свободы?

Бо за лѣнивѣ и байдужнѣ, а легковѣрнѣ тамъ, де не треба. Чи у насъ не було бы на кождомъ плейзѣ сильне руске братство, чи не булобъ у насъ въ „Союзѣ“ якихъ 20.000 членовъ, чи не моглибъ мы въ одномъ роцѣ поставити „Народный Домъ?“ – Моглибъ кобъ була охота, та воля, та розумъ!

Вже часъ, вже крайна пора стати ся людьми свѣдомыми своей цѣли, людьми своей воли до доброго и хосенного, живыми а не ходящими автоматичными фигурами. Колись чужѣ робили тяжкѣ ярма и накладали на нашу шію, а нынѣ мы сами на себе закладаемъ ярмо неволѣ, погорды, бѣды та и нужды черезъ нашу нерухливость, байдужность и лѣнивство. До роботы, до роботы надъ собою тай для нашого добра!

Громадьмо ся, лучѣмъ ся, творѣмъ велику громаду, бо громада великій чоловѣкъ!

Вписуйте ся всѣ до братства, всѣ, най не буде анѣ одного русина на плейзѣ, котрый бы не належавъ до братства! Коли на кождомъ плейзѣ буде сильне братство, а кожде буде и въ „Союзѣ“ тогда руска роботнича армія буде дуже а дуже сильна. Кажемо армія, бо кождого члена братства и „Союза“ назвати можно вояком, котрый веде войну зъ темнотою и бѣдою руского народа вь Америцѣ.

А теперь всѣ вь рекруты, всѣ вступайте до своихъ братствъ!

Въ кождомъ братствѣ мусить бути: братня любовъ, святая згода, точне сповнене конституціи, послушность старшинѣ, не слѣпа, але оперта на правдѣ морально обовязуюча кождого члена ради порядка и добра цѣлого братства.

Сли братя Русины будуть тримати ся той правды, котру мы тутъ высказали и возьмуть ся до дѣла охочо, тогда поступимо оденъ ще крокъ дальше до лучшого и дамо ся познати другимъ що мы за люде.

Теперь въ имя боже до роботы на хосенъ намъ и на славу Руси!

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рочна 2.00

До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высилати подъ адресою:

To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

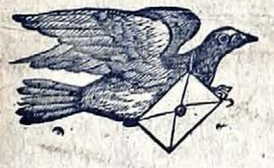
Наша газета выходить що тыждня въ Середу.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00
" ,,Six months. ,, 6.00

All money or money orders should be addressed to:
,,Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J., as second class mail matter.

ЩО ЧУВАТИ въ СТАРОМЪ КРАЮ.

ДОПИСЬ ЗЪ ГАЛИЧИНЫ.

У насъ теперь добрі люде, не одна бѣдѣ сѣла на каркъ, але сто бѣдъ наразъ. Жіемо нынѣ въ часѣ холеры, де кождый вставши рано не знае чи вечера дождеся; або лягаючи спати, не вѣсть чи узрить восходяще соненько. Люде уже говорять мѣжь собою, же не одовга буде конець свѣта, и страшный судъ за плечима. Але нашимъ людямъ не е страшно суда, на котрый смѣло можуть стати яко покривдженѝ и ограбленѝ; не жаль имъ щобъ уже разъ и наставъ конецъ свѣта, бо тогда и конець хлопской бѣдѣ, нуждѣ, мукамъ терпѣніямъ и пр.

А у насъ якъ я уже спомнувъ зъ гори, велика бѣда и то не одна але сто. Кромъ холеры, оказавъ ся у насъ лихій зборъ хлѣба. Де куда жито, пшениця, вродилась красна на око и на солому, але зерна дуже мало.

Сего року буде бракъ зерна у насъ и на жите и на ярь.

Але Господу слава, що въ Росіи зародило, то буде зъ одки купити якъ буде за що. Голодувати тяжко не прійде нашимъ людямъ, а хотяй бы и прійшло, то Русинъ уже привыкъ на голодъ; и се божій даръ, не кождому даный.

Поляки на свою втѣху, а на хлопску бѣду и нещастье, устроили сего року, якъ вѣдомо людямъ та широкому свѣту, такъ звану польску выставку, щобъ показати, же полскій народъ жіе; — але якъ?

На той выставѣ самѝ богатѝ жиды повыставляли свои товары и колькохъ польскихъ маляровъ понавѣшали свои образы, на котрыхъ намальовано все що колись въ Польщи було, - але вже не буде нѣколи.

Паны тай и тіи що правлять автономіею краю, сподѣвали ся заробити богато грошенять зъ той выставки и думали собѣ: будемъ мати не только на покрыте всѣхъ коштовъ. але и въ нашой патріотичной кишени щось зостанеть ся. Тымъ часомъ ошибнули ся. Якъ разъ черезъ довшій часъ выставки безпрерывно йшовъ дощъ тай гостей мало було и грошей мало. Теперь показало ся що буде браковало богато тысячъ, щобъ покрыти кошта выставки.

Нашѝ финансисты знайшли уже способъ тому зарадити. Позаякъ тая выставка кромѣ польской, называесь и краевою, протое край покріе кошта т. е. наложить ся новый податокъ на хлоповъ, тай все буде въ ладъ.

Зъ Вѣдня также не веселѝ доходять вѣсти, що и зъ одтамъ пришлють приказъ давати новѝ податки, на утримане войска, бо 80 міліоновъ злр. котрыхъ Австрія рочно выдае на утримане арміи, показалось за мало. Отже теперь прійде всюда дати, а никто не спытаесь: зъ одки той бѣдный хлопъ возьме гроши на тое все?

Отъ такъ то у насъ натягають хлопску скору на всѣ боки, але якъ ся урве, то буде бѣда.

О. М.

На польской выставцѣ у Львовѣ були всякого рода зъѣзды: зъѣздъ лѣкарей, лѣченыхъ, гисториковъ, маляровъ, соколовъ, лѣсничихъ, побережниковъ,, рыбаковъ, дорожкарей, окомоновъ, патріотиковъ и т. д. Але ще такого зъѣзду, якій мавъ одбути ся во Львовѣ, то ще свѣтъ не видавъ. Ото мали зъѣхати ся всѣ утѣкшѝ зъ Сибіру и зъ иншихъ сторонъ недобитки повстаня. Але рядъ Австріи заказавъ сей свого рода зъѣздъ, щобъ не нагнѣвати руского царя.

Вулобъ на що ся подивити елибъ такій зъѣздъ не бувъ заказаный. Тамъ булобъ можна видѣти всѣхъ патріотовъ сѣдячихъ оденъ обокъ другого. Смолка и пр. одорвавши ся одъ австрійской шибеницѣ, сидѣвъ бы разомъ зъ якимъ розбойникомъ утѣкшимъ зъ Сибіру, котрый за wiare и ojczyzne бувъ засланый.

АМЕРИКАНСКА РУСЬ.

Допись.

Ansonia, Conn.

Хвальна Редакція!

Просимо помѣстити въ нашой любой ,,Свободѣ" пару рядковъ о насъ ансоньскихъ Русинахъ.

У насъ робота трохи полѣпшилась и есть надѣя що нашѝ люде неодовго не будуть нарѣкати на бракъ роботы,

Дня 5. Августа сего року заложили мы братство подъ покровомъ св. ап, Петра и Павла и до теперь есть уже 50 членовъ. Тутъ есть и перше братство св. Василія Великого, але черезъ немудре проваджене п. презитента, ужепшило ся. Наше братство дуже хорошо розвивалобъ ся, наколибъ люде лихой волѣ не ворогували проти него.

Господинъ голова неошого братства, І. Вархоликъ дуже намъ шкодить и сердить ся за те що нѣкто не хоче его слухати и робити такъ якъ, то онъ хоче. Мы прилюдно заявляемо п. Вархолику, же слухати го не будемо и не хочемо и щобъ до нашого братства не мѣшавъ ся и переставъ ворогувати бо, се не по христіяньски и не по патріотичному.

Зъ поважанемъ
подписуемъ ся:

Филипъ Студентъ
Алекс. Валевскій
Николай Феленчакъ
Теодоръ Цѣркотъ
Димитрій Демяновичъ
Лешко Хомковичъ.

Допись.

Maifield Pa.

Хвальна Редакція!

Прошу помѣсти въ ,,Свободѣ" слѣдуючій правдивый фактъ.

Одному нашому краянови давъ Богъ нового гостя въ хату. Позаякъ теперь у насъ не ма священника, то кумы взявши дитину, поѣхали до Скрантонъ, щобъ тамъ дати окрестити. Коли прибули въ тамошну церковь, не було въ ней нѣкого кромъ двохъ церковниковъ. Кумы, а було ихъ четверо люда, клякли до молитвы, чекаючи на священника. Тимъ часомъ церковникъ взявъ тацу и пойшовъ збирати офѣру – але було четверо люда, не прійшло много офѣры. Тогда той церковникъ пославъ другого, щобъ той ще разъ збиравъ. Сей послѣдный почавъ шарпати людей за кишенѣ щобъ дава ли больщу офѣру; тое розгнѣвало нашихъ и почалась сварка наче въ коршмѣ.

Кумы выйшли зъ церкви зъ пошарпанымъ убранемъ якъ бы де въ лѣсѣ були мѣжь терниною. Поступоване такихъ церковниковъ есть не люцке и протое подаю той фактъ щобъ поправились.

И. Г.

ЩО НОВОГО въ АМЕРИЦѢ

Одъ дня 28. Августа войшовъ въ жите новый законъ цловый безъ подпису президента, котрый ниякь не могъ на се зголити ся.

И справдѣ, одъ того дня наставъ новый рухъ, нове жите въ торговельномъ свѣтѣ и поволи робота всюда зачинаеть ся по великихъ фабрикахъ.

***

На дняхъ одбуло ся посвящене независимей польской церкви въ Cleveland O. Польскѝ делегаты зо всѣхъ сторонъ Америки були присутнѝ и по посвященю одбуло ся вѣче, де уложено правила независимой польской церкви въ Америцѣ.

Не люцке поступоване л. польскихъ ксендзовъ и ихъ немилосердне здиране народа, богато причинилось до того, що теперь всюда закладають поляки независимѝ анѣ одъ тутейшихъ епископовъ, анѣ одъ Риму, церкви. Незабаромъ не знайдеть ся анѣ одного польского костела належащого до тутейшихъ епископовъ и до Риму.

***

Стрейкъ роботниковъ въ прядовняхъ въ Belford належить нумерично до найбольшихъ, бо 11 тысячъ лишило свою роботу задля зниженя платнѣ.

***

William Cardvell, малый фармеръ зъ Cherokee, будучи въ дуже трудномъ положеню финансовомъ, задумавъ продати свою жену и такъ выйти зъ бѣды. Жена була молода и прекрасной уроды, котрою и самъ анахорета не погордѣвъ бы. Коли рознеслась вѣсть: же той а той продае свою жену ще таку красну, богато знайшло ся купцѣвъ. Згода въ згоду щасливымъ купцемъ зоставъ John Tusby зъ Оклогама соломяній вдовець котрый давъ мужу сто доляровъ готовкою, одну корову, одного коня и ще щось. Продана жена усмѣхаючись вскочила на возъ свого нового пана и поѣхала зъ нимъ до Тексасъ, де перебуде медовѝ мѣсяцѣ.

***

Кажуть люде що богачамъ все на свѣтѣ добре бо мають гроши и можуть собѣ весело жити. Тому перечить пань W. K. Vanderbilt, котрый посѣдае 60 міліоновъ дол. и чуесь нещасливымъ. Щобъ позбути ся того хробака, котрый го гризе и огорчае дни житя его, дае своей женѣ, котра пристала уже на розводъ, 10 міліоновъ доляровъ.

***

Въ Броклинъ, 1800 кравецкихъ роботниковъ застрейковало домагаючись о подвысшене платнѣ.

Въ той цѣли зобрались всѣ делегаты всѣхъ кравецкихъ товариствъ въ Saenger Halle. Кромъ подвысшеня платнѣ, жадають зъ 28 годинной працѣ на 10 годинну.

СУЕТА СУЕТЪ И ВСЯ СУЕТА!

(Конець.)

Ще суть люде рускѝ и нынѣ въ Америцѣ, котрѝ пригадують собѣ якъ то тяжко приходилось русинамъ мати свою церковь и руского священника. Тутейшѝ епископы католицкѝ не хотѣли узнати нашу вѣру за христіаньску и не зна ли що мы за народъ и давали наказъ своимъ священникамъ, щобъ по костелахъ голосили о новой вѣрѣ и заохочували вѣрныхъ, щобъ не дали ей ширити ся. Зфанатизована товпа нападала на нашихъ людей на улици ѣдучихъ до або зъ роботы и била камѣнемъ. Коли прійшовъ первый рускій священникъ въ Америку, то не смѣвъ показати ся на улицю бо булибъ забили. Небощикъ Кардиналъ Семеони, префектъ de Propaganda Fide писавъ тогда до епископа въ St. Paul Айрлянда такъ: ,,Слибъ коли до Тебе прійшовъ якій священникъ обр. гр. кат. и просивъ що би Ты принявъ его, тогда не говорячи анѣ слова, выкинь такого якъ смердячого пса за дверѣ."

Але рускій народъ, вѣруючи сильно въ Бога, зъ послѣдного цента тягнувъ ся щобъ мати руски церкви въ Америцѣ и доказавъ свого.

Але що скажете на те добрѝ люде що знайшли ся таки священники, котрѝ прійшли на заробки сюда, що поддали ся завзятымъ ворогамъ, тутейшимъ епископамъ и рускѝ церкви на нихъ позаписовали? Тимъ епископамъ, котрѝ забороняли и перешкаджали ста-

вити руски церкви туть въ Америцѣ, а рускихъ священниковъ уважали горше якъ за псовъ? Якимъ правомъ мали тотй священники, на чолѣ котрыхъ теперь стоить о. Х. передати рускй церкви епископамъ, що народъ за свой кровавый грошъ побудовавъ? Зъ якою совѣстію могли епископы брати крадене чуже добро? Чи то суть люде, чи то до лиця духовнымъ отцямъ, на чолѣ котрыхъ стоитъ о. Х. падати до нôгъ, лизати ла! бы и ноги тимъ епископамъ, котрй уважають ихъ за смердячихъ псôвъ?

Чи о. Х. не вырѣкъ ся своей чести, чи не упôдливъ ся?...

Чи може такій чоловѣкъ мати честь и повагу въ очахъ другихъ, чи може постояти за правду, чи може му кто звѣрити, чи може онъ покликатись на свою честь и на свой характеръ, котрого не мае?

о. Ханатъ нанявшись на службу тутейшимъ епископамъ и принявши чинъ попыхача и вытерайла епископскихъ кутиковъ, може говорити, же онъ буде дбати о самостойность рускихъ церквей? Чи онъ думае що рускій народъ такій не розумный якъ онъ мудрый?

Пенсилваньскй козы пасти а не рускими церквами вамъ управляти до лиця о. Х!

Теперь придивѣть ся люде, яку паскудну комедію за цѣну своей чести, нанявъ ся одгравати о. Х. Въ Америцѣ знайшли ся такй рускй священники, котрй сказали такъ: „Рускій народъ зъ остатного, кервавo запрацюваного пента, тягнувъ ся щобъ мати свои рускй церкви – отже церкви суть власностію народа; народъ намъ дае нашу платню и нашимъ святымъ обовязкомъ есть боронити его власность; протое мы тутейшимъ епископамъ не можемо передати церквей, бо се грѣхъ и имъ не поддамось.

Тогда постановили тіи святй епископы зтерти зъ лиця американьской земли непослушныхъ ихъ деспотичной волѣ рускихъ патріотôвъ, але були въ клопотѣ що до способу, въ якій можна се зробити.

Тогда, якъ той Юда продатель Христа, що ставъ передъ фарисеями и жидôвскою старшиною сказавъ: що менѣ дасте я го вамъ дамъ въ руки?, такъ само и о. Х. представивъ ся старшинѣ и книжникамъ нового завѣта сказавъ: я вамъ поможу а що менѣ за тое дасте? Тіи одповѣли: зробимъ тебе старшимъ (блазномъ).“

о. Х. упавши всѣмъ до нôгъ, облобизавъ святительскй ноги и навѣть епископскимъ лякеямъ низенько вклонивъ ся, котрй благоволили подати му руку яко знакъ, що принимають го въ ихъ чинъ и взявъ ся со всею рабскою ревностію до огидного дѣла.

Зъ пôдъ пера о. Х. и его однomысленниковъ посыпали ся письма клеветъ, очерненій до епископовъ въ старомъ краю и до папского делегата на рускихъ священниковъ патріотовъ, на „Свободу,“ на „Рускій Союзъ.“

Але ще не трафилась о. Х. способность показати тутейшимъ епископамъ свою собачу вѣрность на дѣлѣ. Ажь ту неодовга якъ разъ, ни сѣло нѣ впало, скрентонскій епископъ О' Гара суспендуе невинно, безъ жадного права о. Мартіака ревного руского патріоту и взывае свого раба о. Х. абы возвѣстивъ людямъ газлетоньскимъ суспензію о. Мартіяка

о. Х. взявши суспензію, заложивъ за suspenders и суне въ Газлетонъ. Гей о. Х. схаменись, стань, розважь яке то огидне и пôдле дѣло йдешь сповнити! Тажь о. Мартіакъ собратъ, краянъ, русинъ и ты чигаешь на его згубу? Онъ не виноватъ, онъ за свое праве дѣло попавъ жертвою и стягнувъ на себе гнѣвъ чужихъ и не прихильныхъ намъ тутъ людей, а ты свой чоловѣкъ хочешь погубити свого брата? Май розумъ, слухай голосу совѣсти, котра повстае проти тебе такъ не дѣлати; сей твой поступокъ противить ся закону божому! Покинь, залиши исповнити злодѣйскій приказъ. Глянь на распятаго Христа, глянь на твого брата, котрый на далекой чужинѣ може зъ голоду умерти середъ многолюдной улицѣ сли невинного засуспендуешь! Дивись! черезъ тое даси згоршене вѣрнымъ и нанесешь нечесть нашой руской церкви, нашому обряду, нашому священьству! Схаменись и згадай на страшный судъ!...

Але дарма – закаменѣлого серця не змягчишь, окаянную душу не навернешь.

Совѣсть, честь, братню любовъ, законъ Христа, все взявъ пôдъ ноги о. Х. и щобы заспокоити хоть на хвилю пекельну жажду пустой славы и щобъ показатись передъ людьми же онъ щось высшого, прочитавъ суспензу въ Газлетонѣ.

Що скажете на тое добрй люде?

Чи знайшовъ бы ся такій пôдлый робôтникъ, котрый бы другого невинного робôтника позбавивъ роботы не зважаючи же той мае жену и дробнй дѣточки, котрыхъ утримуе своими руками? Нѣ. А о. Х. тое зробивъ, але не удало ся. о. Мартіякъ завѣсивъ суспензу тамъ, де самъ царь пѣшки ходить и свое дальше робить, а о. Х. пошивъ ся въ дураки.

Може не одинъ спытаеть ся: на що такій смѣхъ и ганьбу зъ себе робить о. Х. и на що то така смутна грае ся комедія? – На тое, щобъ народъ тримати въ темнотѣ, въ слѣпомъ послушеньствѣ а для о. Х. и для его поклонниковъ священниковъ прійшло скорше и бôльше доляровъ въ законную кишеню. Оденъ prevelebny публично сказавъ: „Ехъ! кобъ то о. Х. бувъ епископомъ, або якимъ старшимъ, тобъ то для насъ добре було!“

А то чому? – Послухайте якій бувъ плянъ:

Наколи о. Х. зôставъ бы епископомъ, або якимъ старшимъ, тогда, (такъ думали и думають prevelebny), булобъ для него добре а и для насъ. Для него булобъ добре зъ того боку: трафить яке непорозумѣне въ парохіи и люде може и троха посварять ся мѣжь собою, тогда кличе ся старшого о. Х. и онъ зъ великою парадою приѣжджае на плейзъ судити и залагодити справу. Чи справу залагодивъ, чи нѣ, ихъ Высокопреосвященіе, представляе всѣ можливй и неможливй кошта подорожи и церковь мае платити. Священникъ зъ своей стороны ще пару доложить тай гараздъ.

Для священниковъ, котрй тримають зъ о. Х. также булобъ не зле.

Громада чуючись покривджена зъ стороны священника, або и незадоволена зъ него, пише до старшого до о. Х. Старшій ѣде робити полагоду. Заѣхавши на плебанію и судять справу. После справедливости, правда по сторонѣ людей, але старшій взявши куку въ руку одъ священника а якъ то кажуть: крукъ крукови очей не выдобае, зачинае кричати на людей же непослушнй же сякй и такй. Конецъ концемъ кошта подорожи мусять бути заплаченй и по справѣ. Теперь prevelebny затерае руки и грозить и страшить людей, бо може робити що хоче и знае що правда пôде по его сторонѣ и ему зъ тымъ добре, а ты бѣдный народе плати та терпи!...

Ото для чого грасть ся тая комедія; чи ясно вамъ теперь люде, чи знаете уже куда оно йде?

о. Х. тримаесь злобной іезуитской засады: finis sanctificat media, або по руски: цѣль освящаеть средства и протое пише о. Х. въ газетѣ „Slovak v Amariki“ же его совѣсть чиста и онъ мае управляти рускою церквою въ Америцѣ после приписy IV. собору латиньского, котрого нѣколи не було, якъ и не буде сего, щобъ о. Х. управлявъ рускою церквою въ Америцѣ.

До теперь мы лишень перебѣгомъ вказали, же о. Х. не може бути старшимъ въ нѣякій способъ, бо тогда булабъ велика зневага и погорда зъ стороны папского делегата вказана тымъ самымъ для нашой церкви и народа. Слибъ яка честна громада просила на пр. у высшой духовной власти, щобъ тая прислала для громады священника, а духовна власть вмѣсто священника выслала молодшого дячка, – чи не булобъ се зневага для цѣлой громады? Такъ, отже такъ само и для насъ. Намъ бы здавъ ся управитель не только въ справахъ церковныхъ, але и въ народныхъ; но такій управитель мусѣвъ бы бути въ лѣтахъ, ученый, політикъ, патріота, честного житя, а не якійсь самозванецъ безъ жадной квалификаціи.

Сли кто намъ не схоче повѣрити и скаже що мы руководимъ ся гнѣвомъ и враждою проти о. Х. то най читае его першу куренду, котру выдавъ до своихъ заушниковъ, а переконаеть ся зъ ней, що о, Х. на управителя церквей не вродивъ ся и не доросъ.

Въ той курендѣ мѣстить ся вся мудрость о. Х. вся его краснорѣчивость, вся его логика, все его знаніе свѣта и людей, весь его скарбъ богословскихъ наукъ. Сли кто хоче посмѣяти ся по добромъ обѣдѣ, то най возьме „ куренду“ а буде пукати зъ смѣху. Тая „куренда“ повинна бути помѣщена въ якой гумористичной газетѣ. Але тая куренда що до языка, въ котромъ написана, що до стилю, въ котромъ уложена, мае свою практичну вартость въ слѣдуючомъ выпадк:

Сли де въ якой церквѣ суть мыши и роблять шкоду, то только треба посмаровати тую „куренду“ свѣчкою и лишити въ церквѣ а мышь якъ только понюхае тую „куренду,“ сей часъ здохне. На томъ кончимо нашу коротеньку проповѣдь „о марности сего свѣта“ зъ тымъ заявленіемъ, жь маемо богато матеріалу до біогрофіи о. Х. особливо оденъ цѣнный документъ: одну new-yorsk-у газету. Що въ ней есть, о. Х. знае. Но если насъ зачепить то все передрукуемо, бо на будуще вже не гадаемо писати больше о управителю рускихъ церквей въ Америцѣ.

Чого Свобода хоче?

Хоче щобъ нашй люде були ощаднй,
Хоче щобъ всѣ були въ „Союзѣ.“
Хоче щобъ були рускй школы,
Хоче щобъ бувъ „Народный Домъ.“
Хоче щобъ „Свободу“ читали всѣ а всѣ,
Хоче щобъ за ню зъ гори заплатили,
Хоче щобъ нашй люде не дали ся ошукувати жидамъ,
Хоче щобъ своей мовы не встыдались, и щобъ некалѣчили по словацки або чески,
„Свобода“ хоче щобъ закладались політичнй клюбы.

Честнымъ братямъ Русинамъ и кураторамъ руской церкви въ Буффало, заявляемо, що все зробить ся по ихъ воли, но най будуть троха терпеливй.

Редакція.

Слибъ кто знавъ зъ краяновъ де бувае Маріанна Кусайла а по мужу Суховацка, котра втѣкла зъ швагромъ Фецкомъ Куриловичъ до Америки, най дасть знати до Редакціи „Свободы.

УВАГА.

Рокъ уплынулъ одъ часу появленя ся первого нумера „Свободы,“ а суть ще такй люде, котрй и до сего часу не прислали предплату. Протое, заявляемо, що одъ сего числа онѣ разъ больше не пошлемо поки гроши не получимо.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. John Glowa

Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. J. Konstankiewich
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

* Звертаемъ увагу всѣхъ нашихъ Русиновъ, що маемо на складѣ всякй книжки школьнй букварi, читанки, одъ першой до третой клясы. Маемо такожь всякй поучаючй книжки зъ общества „Качковского“ и другихъ. Маемо Молитвословы „Кормъ Души“ Есть то одна зъ найкрасшихъ книжокъ до моленя зъ чотырома кольороваными образками и 50 на чорномъ тлѣ. Такъ само маемо Исторію Руси и книгу о „Наслѣдованю Іисуса Христа“ Тіи книжки повинни находити ся въ кождой хатѣ руского робôтника.

РУСКА ТОРГОВЛЯ

СНАРЯДОВЪ ЦЕРКОВНЫХЪ ИКОНЪ, КНИГЪ И РИЗЪ

МИХАИЛА ДЫМЕТА во ЛЬВОВѢ въ ГАЛИЧИНѢ

Поручае своимъ землякамъ въ Америцѣ всякого рода вещи церковніи а именно:

Евангеліе нового изданія въ розличныхъ прехорошихъ оковахъ и оправахъ ôтъ 55 з. р. до 225 злр. Плащаницѣ на полотнѣ ôтъ 18 злр. до 42 злр. на шолковôй матеріи ôтъ 48 до 130 злр. Фелоны, Стихарѣ, Хоругви. Фаны, Артоси, Хлѣбницѣ, Кресты всякого рода, Патриціи, Чашѣ, Кадилницѣ, Дарохранительницѣ, Пауки, лихтарѣ, альпаковіи, мосяжніи, и диновіи. Всякіи книги церковни, а особливо поручае образи до Иконостасôвъ хорошой роботи по дуже умѣренныхъ цѣнахъ, на полотнѣ якъ я посылавъ уже до Шенандоагъ Па, Фрілендъ Па, Міннеаполисъ Мінн. а всѣ були совершенно задоволени о чôмъ ся переконати можна.

Чувъ я що въ Америцѣ забераютъ ся жиды продавати церковни вещи а кажутъ собѣ за лихій товаръ надзвичайно дорого платити, для того прошу всѣхъ а особливо Всечестне руске Духовеньство и братства церковни, котримъ лежитъ на серцю украшеніе домôвъ божихъ, щобы съ своими потребами до мене удавались, я всѣ замовленя яко Русинъ и вашъ родимецъ якъ можь найтаньше и найсовѣстнѣйше виготовлю. Для того не дайте ся ошуковати отъ людей, котри не маютъ изображенія о церковнихъ вещахъ. При замовленіяхъ або, обсталюнкахъ, прошу заразомъ и грошѣ присилати, а слибы замовленіе больше стояло якъ 200 злр. или 100 дол. то прошу долучити еще 10 злр. особно на таксу, котру треба заплатити американьскому конзулеви въ Вѣдни за потвердженіе рахунку.

Всяки замовленя прошу посилати через „Свободу"

Цѣнники можно получити въ Редакціи „Свободы"

Зôстаю съ почтеніемъ
Михаилъ Дыметъ.

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза" запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближнього люби, церковъ посѣщай, „Свободу" читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, тôлько грôшъ щадѣтъ. Братя! намъ треба „Народного Дому" ану скинтесь по центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ!